

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Vlaams standpunt herziening Europese verpakkingsrichtlijn

Samenvatting

Eind vorig jaar heeft de Europese Commissie haar voorstel aangenomen om de Europese richtlijn betreffende verpakkingen en verpakkingsafval te herzien. Met een voorstel van verordening wil de Commissie direct bindende doelen en maatregelen vaststellen op het gebied van preventie, hergebruik, composteerbaarheid, recycleerbaarheid, gebruik van gerecycled materiaal, producentenverantwoordelijkheid, inzameling (waaronder statiegeld), sortering en harmonisatie van labels en pictogrammen. Deze Mededeling bevat het standpunt van de Vlaamse Regering voor de bespreking in de Raad van de EU.

De Vlaamse Regering verwelkomt dit voorstel omdat het kan bijdragen aan het toekomstige verpakkingsbeleid in Vlaanderen en een gelijk speelveld voor verpakkingen in Europa kan creëren. De Vlaamse Regering streeft hierbij wel naar een evenwicht tussen harmonisering in het kader van de interne markt en behoud van flexibiliteit. Bestaande beleidssystemen die hun verdienste hebben bewezen, zoals ons systeem van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, moeten kunnen behouden blijven.

Vlaanderen streeft naar ambitieuze doelen op het gebied van preventie en hergebruik, maar wil ook rekening houden met de impact op onze KMO's. De Vlaamse Regering pleit voor een materiaalneutrale benadering doorheen de tekst en wenst met open vizier te kijken naar innovaties op het vlak van inzameling en recyclage van verpakkingsafval. Op het gebied van composteerbare verpakkingen verdedigt de Vlaamse Regering een strikte positie: ze hebben enkel in specifieke toepassingen een meerwaarde.

Tot slot uit de Vlaamse Regering haar zorgen over enkele onduidelijkheden in de voorgestelde definities en de uitvoerbaarheid van de vele afgeleide regelgeving die op een later moment zal worden vastgesteld door de Commissie.

////////////////////////////////////

1. SITUERING

Op 30 november 2022 lanceerde de Europese Commissie (hierna: Commissie) haar [voorstel tot herziening van de Europese richtlijn 94/62/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende verpakkingen en verpakkingsafval](#). Deze herziening werd o.a. aangekondigd in het aan de Europese Green Deal opgehangen [Europees actieplan circulaire economie](#).

Dit voorstel van verordening trekt de bestaande verpakkingsrichtlijn in. Het gaat om een omvattend voorstel met 65 artikelen verdeeld over twaalf hoofdstukken, 13 bijlages en een begeleidende effectbeoordeling (*impact assessment*) van meer dan 700 pgs. Het voorstel omvat maatregelen op vlak van preventie, hergebruik (waaronder hervullen), composteerbaarheid, recycleerbaarheid en recyclage, gebruik van gerecycleerd materiaal, uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (hierna: UPV), inzameling en sortering (waaronder het statiegeld) en harmonisering op vlak van labels en pictogrammen. Volgens de effectbeoordeling van de Commissie zouden al deze maatregelen in vergelijking met een scenario zonder wijziging van de wetgeving kunnen leiden tot een totale afvalvermindering in de EU van ongeveer 37%.

2. INHOUD

A. HUIDIGE TOESTAND

Het bestaande Vlaamse verpakkingsbeleid is gericht op het verminderen van de impact van verpakkingen op het milieu en het bevorderen van duurzaamheid. Het beleid is geënt op de huidige Europese verpakkingsrichtlijn en heeft tot doel de productie van verpakkingsafval te verminderen, recycling te stimuleren en het gebruik van milieuvriendelijkere verpakkingsmaterialen aan te moedigen.

De hoeveelheid eenmalige verpakkingen die jaarlijks op de Belgische markt komen, stijgt de laatste decennia nagenoeg ononderbroken. In 2021 bedroeg de totale hoeveelheid 1,85 miljoen ton. Vlaanderen beschikt over een performant systeem voor de selectieve inzameling en recyclage van verpakkingsafval. Met een globaal recyclagecijfer van 80% staan we in de Europese top. Achter dit globaal cijfer gaan wel belangrijke verschillen per materiaalstroom schuil, met hoge recyclagecijfers tot 90% of meer voor glas, papier/karton en metalen versus meer gemiddelde resultaten voor kunststoffen (49%) en hout (67%).

Circulaire economie omvat echter meer dan alleen recyclage. Ondanks de positieve resultaten op het gebied van inzameling en recyclage, is het noodzakelijk om meer aandacht te besteden aan preventie en hergebruik. Enkel op die manier kan de trend van een toenemend aantal (wegwerp)verpakkingen worden omgekeerd.

B. HUIDIG REGELGEVEND KADER

Het Interregionaal Samenwerkingsakkoord (hierna: ISA) Verpakkingen vormt de wettelijke grondslag voor de UPV voor verpakkingsafval. Op basis hiervan moeten Fost Plus (huishoudelijke verpakkingen) en Valipac (bedrijfsmatige verpakkingen) elke 5 jaar een erkenning aanvragen waarin wordt aangegeven op welke wijze ze de inzamel- en verwerkingsdoelstellingen zullen realiseren. Eind 2023 vervalt de huidige erkenning van Fost Plus. Dit biedt de gelegenheid om het beleid met betrekking

////////////////////////////////////

- o producten (bijv. koude/warme dranken en bereide afhaalmaaltijden) tegen 2030/2040, gekoppeld aan deelname in een systeem voor hergebruik, maar wel met uitzonderingen voor micro-ondernemingen.
- o Harmonisatie van herbruikbare verpakkingen.
- **Recycleerbaarheid, recyclage en inzet van gerecycleerd materiaal:**
 - o Alle verpakkingen ontworpen voor recyclage tegen 2030 en recycleerbaar op schaal tegen 2035 en dit op basis van ontwerpcriteria.
 - o Recyclagedoelstellingen voor 2030/2040 (ongewijzigd overgenomen uit de bestaande verpakingsrichtlijn) en toetsing op de effectieve recyclage via recyclageperformantiegraden.
 - o Bindende doelstellingen voor inzet van recycleaat in specifieke kunststof verpakkingstypes tegen 2030/2040, met onderscheid tussen contactgevoelig en ander verpakingsmateriaal.
- **Zorgwekkende stoffen**
 - o Uutfasering van zorgwekkende en schadelijke stoffen die de recycleerbaarheid belemmeren.
- **Composteerbare verpakkingen:**
 - o Alleen toegestaan voor i) thee – of koffiezakjes, ii) capsules en pads voor koffie en thee, iii) groente – en fruitstickers, iv) zeer lichte kunststof draagtassen.
 - o Andere biodegradeerbare verpakkingen moeten materiaalrecyclage toelaten.
- **Statiegeld en inzameling:**
 - o Minimum vereisten voor statiegeldsystemen.
 - o Verplichte invoering van statiegeld op eenmalige kunststof drankflessen en metalen drankcontainers < 3 l. tegen 1 januari 2029, tenzij lidstaten een inzamelingsgraad kunnen aantonen van 90%.
- **Labels en pictogrammen:**
 - o EU-geharmoniseerde labels op verpakkingen en afvalrecipiënten.
 - o Informatieverstrekking via een QR-code op herbruikbare verpakkingen.
- **Inkopen van duurzame verpakkingen via groene overheidsopdrachten.**

Alle producenten die opereren op de EU-markt, dus ook die van buiten de EU, zullen aan de nieuwe regels moeten voldoen. Eenmaal verschenen in het Publicatieblad van de EU wordt de verordening van toepassing na 12 maanden. Na acht jaar wordt een evaluatie voorzien.

Bij het bepalen van haar politieke standpunt baseert de Vlaamse Regering zich op verschillende beleidsdocumenten, zoals het Vlaams Regeerakkoord, de beleidsnota en jaarlijkse beleidsbrieven van de Minister van Omgeving, de verpakingsnota van de Vlaamse Regering, het Uitvoeringsplan Kunststoffen 2020-2025 en het Lokaal Materialenplan 2023-2030. Door de vergelijking tussen deze beleidskaders en het voorstel komt de Vlaamse Regering tot de conclusie dat de voorgestelde verpakingsverordening over het algemeen kansen biedt om extra richting en sturing te geven aan het verpakingsbeleid in Vlaanderen.

Zo verwelkomt de Vlaamse Regering dat de volledige levenscyclus van verpakkingen in ogenschouw wordt genomen, dat er meer aandacht wordt besteed aan het gebruik van zorgwekkende stoffen in verpakkingen en er ingezet wordt op een functionerende markt voor gerecycleerde kunststoffen. Niettemin zijn er ook enkele aandachtspunten en zorgen.

De volgende kernpunten vormen de basis van de positie van de Vlaamse Regering:

- **Een balans zoeken tussen harmonisering in het kader van de interne markt en behoud van voldoende flexibiliteit:** de Vlaamse Regering verwelkomt het streven naar een gelijkwaardig Europees verpakkingsspeelveld in het kader van de eengemaakte markt, maar wil goed werkende beleidskaders (zoals de UPV zoals we die nu in Vlaanderen en België kennen) of ambitieuzer bestaand beleid overeind kunnen houden. De mate waarin de lidstaten de

////////////////////////////////////

algemene oriëntatie te bereiken, waarbij de Raad een (voorlopig) standpunt zal innemen ter voorbereiding van de onderhandelingen met het Europees Parlement en de Europese Commissie (de zogenaamde trilogie). Als deze planning wordt gehaald, zullen de trilogie plaatsvinden tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie.

De Vlaamse Regering zal voortdurend streven naar een constructief overleg met de voornaamste belanghebbenden in het verdere verloop van dit traject. Daartoe is het huidige voorstel van de Commissie aan de MINA-raad voor advies overgemaakt, met de expliciete vraag om met de andere geïnteresseerde strategische adviesraden een gezamenlijk advies op te maken. Het voormelde standpunt zal worden geëvalueerd in functie van deze adviesronde.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

